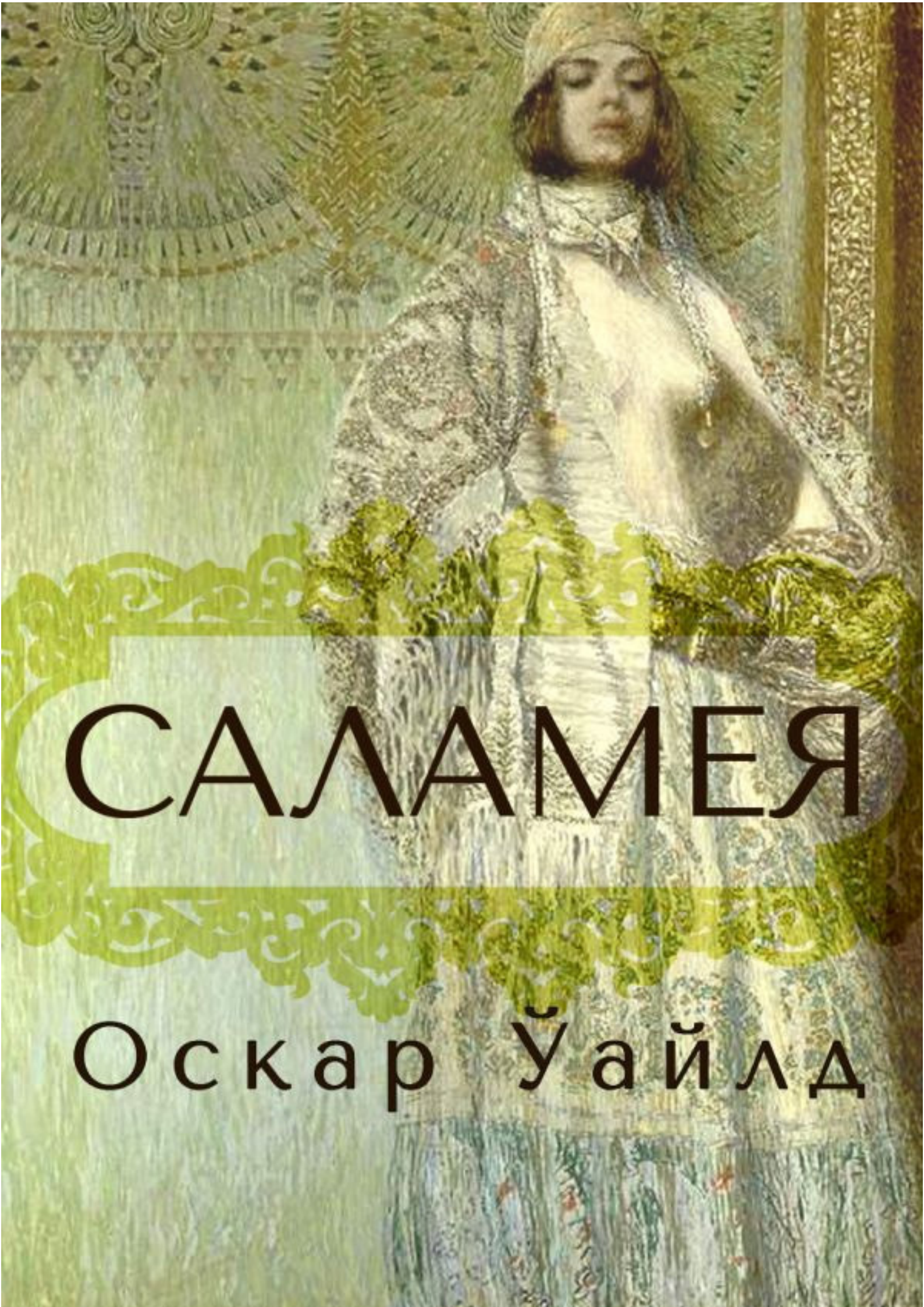

САЛАМЕЯ

Оскар Ёйлд

Бібліотэка часопіса “ПрайдзіСвет” “PostScriptum”

Оскар Уайлд
Саламея

«Электронная книгарня»

1893

Ўайлд О.

Саламея / О. Ўайлд — «Электронная книгарня»,
1893 — (Бібліятэка часопіса “ПрайдзіСвет” “PostScriptum”)

ISBN 978-985-7089-21-5

Кніга апроч уласна п’есы змяшчае прадмову ад перакладчыцы, стылістычна блізкія да яе вершы прозай Оскара Ўайлда, артыкул сябра і паверніка пісьменніка, мастацтвазнаўцы Роберта Роса, які разабраў усе акалічнасці выхаду ў свет “Саламеі” і абверг звязаныя з ёй міфы, а таксама каментары і бібліяграфію ранейшых перакладаў з Оскара Ўайлда на беларускую мову. Змешчаныя ў кнізе і самыя знакамітыя ілюстрацыі да п’есы, выкананыя яшчэ адным творцам з кола Оскара Ўайлда – Обры Бёрдслі.

ISBN 978-985-7089-21-5

© Ўайлд О., 1893

© Электронная книгарня, 1893

Содержание

Danse macabre сямі пакрывалаў	6
Вершы прозай	8
Мастак	8
Дабрадаўца	9
Вучань	10
Настаўнік	11
Дом Суду	12
Настаўнік мудрасці	13
Саламея	16
Конец ознакомительного фрагмента.	19

Оскар Ёайлд

Саламея

© Мацеўская К., пераклад, прадм., 2013

© ПУП «Кнігазбор», 2013

© Распаўсюджванне. ТАА «Электронная кнігарня», 2016

Danse macabre сямі пакрывалаў

*Калі ў мяне атрымліваецца прыдумаць афарызм, я ніколі не спрабую прыпісаць яго сабе: усе мы ведаем, што гэта ўжо сказаў Ўйльд.
Дораці Паркер*

Пачынаючы размову пра Оскара Ўйльда, варта падрыхтавацца да таго, што з вялікай імавернасцю не скажаш нічога новага – і нічога пра Оскара Ўйльда. Маштаб легендаў, чутак, скажэнняў і прыхарошванняў, якімі ахутаная фігура «лонданскага дэндзі», даўно перасягнуў усе магчымыя межы. І бадай вось тут Ўйльда акурат можна было б абвінаваціць у «непрыстойных паводзінах», але, мяркую, ён ведаў, на што ішоў: «Горшай за чуткі пра вас можа быць толькі іх адсутнасць».

Эдгар По напісаў цэлае апавяданне пра найлепшую схованку, якая ва ўсіх на вачах. Гаворка ніжэй пойдзе пра тое, што ўсе ведаюць, але не заўсёды ўлічваюць. Так, перад намі сфінкс без загадкі, але зняць сем – ці колькі атрымаецца – пакрывалаў падманных уяўленняў пра яго часам хочацца.

«Саламея» стаіць асобна ад астатніх п'есаў Ўйльда і па стылі найбольш блізкая да ягоных вершаў прозай, якія падалося мэтазгодным змясціць з ёй у адной кнізе і якія могуць пацвердзіць, што крытык, які ў рэцэнзій на «Саламею» адзначаў «арыгінальныя вершы» Ўйльда, не так моцна памыляўся, як можа падацца на першы погляд.

Як вядома, п'еса напісаная па-французску, што не перашкаджае ні змяшчаць яе ў зборах твораў у ангельскім перакладзе, ні перакладаць яе з гэтых самых збораў твораў. Не ўсюды можна нават знайсці згадку, што гэта пераклад і хто ў ім вінаваты. Колькі б ні абвінавачвалі Ўйльда ў недастатковым валоданні французскай для таго, каб пісаць на ёй мастацкі твор, пасля паралельнага прачытання двух тэкстаў нічога не застаецца, як пагадзіцца, што лорд Алфрэд Дуглас ведаў французскую яшчэ горш, і нават праўкі аўтара пераклад не ўратавалі. Незразумела, навошта множыць памылкі, давяраючы, так бы мовіць, другаснай крыніцы, але што да «Саламеі», то памылкі праз яе ангельскі пераклад множацца дасёння. Калі ў рускага філолага-класіка Міхаіла Гаспарова спыталі, ці варта захоўваць памылкі аўтара перакладнага твора, перакладчык Авідыя і вагантаў адказаў: «Выпраўляйце. Усё адно сваіх наробіце». Sapienti sat, гаворачы мовай Авідыя і вагантаў.

Недастатковае валоданне аўтарам французскай, як на мяне, пайшло п'есе на карысць. Калі б Ўйльд ведаў мову лепей, ён бы, цалкам магчыма, не ўтрымаўся і выкарыстаў некалькі тузінаў пышных і вычварных словаў, якімі часам злоўжывае ў вершах прозай, закруціў бы сінтаксіс і аздобіў тэкст мноствам лішніх карунак. А так раскошная дэкадэнцкая карціна намаляваная вельмі стрыманымі фарбамі, у чорна-белых тонах, практычна тушшу – практычна як ілюстрацыі Обры Бёрдслі. А пластычнасць тэксту дасягаецца менавіта з дапамогай прастасці: адзінае ўпрыгожанне, якое дазваляе сабе Ўйльд (ці дазваляе яму французская), – гэта паўторы.

У сваім артыкуле, прысвечаным «Саламеі», які таксама быў перакладзены для гэтай кнігі, Роберт Рос напісаў: «Адзін музычны крытык надзвычай непрыхільна паставіўся да некаторых біблійных цытатаў (у прыватнасці, з кнігі Езэкііля), якія прамаўляў Іяканаан. Ён палічыў іх «тыповымі для ўйльдаўскага разбэшчанага ўяўлення і поўнымі нецікавых і няўдалых метафараў». Уяўленне пра Ўйльда і яго творы часам сягае недалёка ад уяўлення «аднаго музычнага крытыка» пра Біблію. Але каб зняць гэтае пакрывала, трэба толькі прачытаць. І перш чым гаварыць «Лухта!», і перш чым гаварыць «Геній!» Многія паўсюдна злоўжываюць і тым, і другім.

Вобраз Саламеі Ўйльда пасля выхаду п'есы, ды і пазней таксама, выклікаў у крытыкаў гнеўныя прэрэчанні. Ператварэнне дзяўчынкі, якая здзейсніла страшнае злачынства толькі таму, што цалкам давярала сваёй маці, і якая абсалютна нявінна папрасіла ў айчыма галаву

прарока, у ахопленую жарсцю жанчыну, што танчыць сапраўдны танец смерці, многіх абурала. Але што зробіш – цяпер Саламею абсалютная большасць ведае па ўайлдаўскай трактоўцы. Ды і калі крытык спачатку нагадвае ўсім, як важна быць сур'ёзным, а потым блытае Ёайлда з Езэкіілем, разумееш, што быць сур'ёзным часам не варта. Іначай высветліцца, што Біблію таксама напісаў Оскар Ёайлд.

Кацярына Маціеўская

Вершы прозай

Мастак

Аднаго вечару яго душу напоўніла жаданне стварыць статую радасці, што трывае імгненне. І пайшоў ён у свет, каб знайсці бронзу. Бо толькі бронзаю мог ён думаць.

Аднак уся бронза свету знікла, і нідзе ў цэлым свеце не было іншай бронзы, апроч бронзы для статуі скрухі, што доўжыцца вечна.

І цяпер гэтая статуя ў яго была: ён стварыў яе сваімі рукамі і паставіў над труной адзінага, каго кахаў у жыцці. Над труной мёртвага, найбольш ім каханага, паставіў ён створаную ім статую, знак любові, што не памірае, і знак скрухі, што доўжыцца вечна. І ва ўсім свеце не было больш бронзы, апроч бронзы для гэтае статуі.

І тады ўзяў ён статую, якую стварыў, і паклаў яе ў самую вялікую печ, і аддаў агню.

І з бронзавай статуі скрухі, што доўжыцца вечна, стварыў ён статую радасці, што трывае імгненне.

Дабрадаўца

Была ноч, і Ён быў адзін.

І ўбачыў Ён удалечыні гарадскія мury, і рушыў да горада.

І наблізіўшыся, пачуў Ён у горадзе крокі радасных, смех шчаслівых і нізкае гучанне шматлікіх лютняў. І пагрукаў Ён у браму, і нехта з варты адчыніў Яму.

І прыкмеціў Ён дом, збудаваны з мармуру, і прыўкрасныя мармуровыя калоны перад ім. Кветкі гірляндамі абвіналі калоны, а ўнутры і звонку гарэлі кедравыя паходні. І ўвайшоў Ён у дом.

І калі мінуў Ён залу з халцэdonу, і залу з ясмiсу, і пайшоў да доўгай бяседнай залы, то ўбачыў юнака ў вянку з чырвоных ружаў, што ляжаў на канапе колеру марской пурпury. Вусны юнака чырванелі ад віна.

І стаў Ён за яго спінаю, і дакрануўся да яго пляча, і спытаў яго: «Чаму ты жывеш так?»

І юнак павярнуўся, і пазнаў Яго, і мовіў у адказ: «Калісьці я быў пракажоны, а ты ацаліў мяне. Як яшчэ мне жыць?»

І пакінуў Ён дом, і пайшоў прэч.

І неўзабаве ўбачыў Ён жанчыну з нафарбаваным тварам, у каляровых строях і абутку, упрыгожаным перлінамі. І за ёй ішоў, бязгучна, бы лавец, юнак у плашчы двух колераў. Твар жанчыны быў як панадны твар стода, і вочы юнака гарэлі пажадаю.

І паспешліва дагнаў Ён юнака, і дакрануўся да яго рукі, і спытаў яго: «Чаму ты так глядзіш на гэтую жанчыну?»

І юнак павярнуўся, і пазнаў Яго, і мовіў: «Калісьці я быў сляпы, а ты даў мне зрок. На што яшчэ мне глядзець?»

І паспяшаўся Ён наперад, і дакрануўся да каляровага строю жанчыны, і спытаў яе: «Няўжо нельга ісці іншай дарогай, апроч дарогі граху?»

Вучань

І жанчына павярнулася, і пазнала Яго, і засмяялася, і мовіла: «Але ты дараваў мне мае грахі, і даспадобы мне гэтая дарога».

І пакінуў Ён горад.

І калі пакідаў Ён горад, то ўбачыў юнака, што сядзеў пры дарозе і плакаў.

І падышоў Ён да юнака, і дакрануўся да яго доўгіх пасмаў, і спытаў яго: «Чаму ты плачаш?»

І юнак падняў вочы, і пазнаў Яго, і мовіў у адказ: «Калісьці я быў мёртвы, і ты ўваскрасіў мяне. Што яшчэ мне рабіць, як не плакаць?»

Калі памёр Нарцыс, ставок, што радаваў яго, з келіха чыстае вады зрабіўся келіхам салёных слёз, і арэады, плачучы, выйшлі з лясоў, каб спяваць яму і несці супакой.

І калі яны ўбачылі, што ставок з келіха чыстае вады зрабіўся келіхам салёных слёз, яны распусцілі свае зялёныя косы, і плакалі, і казалі да яго:

– Мы не дзівімся гэтай журбе па Нарцысу, ён быў такі прыгожы.

– А Нарцыс быў прыгожы? – спытаў ставок.

– Хто ведае гэта лепш за цябе? – адказалі арэады. – Ён не зважаў на нас, імкнучыся да цябе, і ляжаў на тваіх берагах, і глядзеўся ў цябе, і ў люстры твае вады адбівалася яго прыгажосць.

І ставок адказаў:

– Але я любіў Нарцыса, бо, калі ён ляжаў на маіх берагах і глядзеўся ў мяне, у люстры яго вачэй я бачыў адбітак сваёй прыгажосці.

Настаўнік

Калі цемра агарнула зямлю, Іосіф Арымафейскі спусціўся ў даліну, несучы запаленую сасновую паходню, бо меў што зрабіць у доме сваім.

І ўкленчыўшы на цвёрдых камянях Даліны Скрухі, убачыў ён юнака, што быў аголены і плакаў. Яго валасы былі колеру мёду, яго цела было як лілея, але ён зраніў цела сваё шыпамі, і ляжаў попел на валасах яго замест вянку.

І той, хто меў шмат, сказаў юнаку, што быў аголены і плакаў: «Мяне не дзівіць твая бязмежная туга, бо Ён напраўду быў беззаганны».

І адказаў юнак: «Я плачу не па ім, але па сабе. Я таксама ператвараў вадугу ў віно, ацалю пракажоных і вяртаў зрок сляпым. Я хадзіў па вадзе і выганяў д'яблаў з тых, каго зракліся. Я карміў галодных у пустэльні, дзе не было ежы, я падымаў памерлых з іх цесных жытлаў, і па слове маім перад незлічоным натоўпам высахла бязплодная смакоўніца. Усё, што рабіў гэты чалавек, рабіў і я. І тым не менш яны мяне не ўкрыжавалі».

Дом Суду

І было маўчанне ў ДOME Суду, і Чалавек стаў голы перад Богам.

І разгарнуў Бог кнігу жыцця Чалавека.

І сказаў Бог Чалавеку: «Ганебным было жыццё тваё, і быў ты нялітасцівы да тых, каму патрэбная была абарона, і да тых, хто прасіў дапамогі, быў ты люты і жорсткі. Няшчасны благаў цябе, а ты не слухаў, і вушы твае былі закрытыя для плачу пакутных Маіх. Спадчыну сіротаў браў ты сабе і пускаў лісаў у вінаграднікі суседзяў сваіх. Ты адбіраў хлеб ад дзяцей і кідаў яго сабакам, і пракажоных Маіх, што жылі ў спакоі на пустках, славачы Мяне, ты выганяў на гасцінцы, і на зямлю Маю, з якое Я стварыў цябе, праліваў ты нявінную кроў».

І мовіў Чалавек у адказ: «І так рабіў я».

І зноў разгарнуў Бог кнігу жыцця Чалавека.

І сказаў Бог Чалавеку: «Заганным было жыццё тваё, і хараство, што Я паказаў табе, ты збэсціў, і добра, што Я схаваў, ты не заўважыў. На сценах твайго пакоя былі выявы куміраў, і з ложка тваіх распустаў ты падымаўся пад гукі флейтаў. Ты збудаваў сем алтараў грахам, за якія Я пакутаваў, ты еў тое, чаго не належыць есці, і на пурпур адзення твайго былі вышытыя тры знакі ганьбы. Твае стоды не з золата ці срэбра вечных, але з плоці смяротнай. Ты масціў іх валасы парфумами і ўкладаў плады граната ім у рукі. Ты націраў іх ступні шафранам і расцілаў перад імі кілімы. Сурмою фарбаваў ты іх павекі і целы іх мазаў міраю. Ты падаў перад імі ніцма, і стальцы тваіх куміраў ззялі на сонцы. Ты паказваў сонцу сваю ганьбу і месяцу свой шал».

І мовіў Чалавек у адказ: «І так рабіў я».

І трэці раз разгарнуў Бог кнігу жыцця Чалавека.

І сказаў Бог Чалавеку: «Злом было жыццё тваё, і злом ты адказваў на дабро, і зламыснасцю на спагаду. Рукі, што кармілі цябе, ты зраніў, і грудзьмі, з якіх піў, ты пагарджаў. Той, хто нёс табе ваду, сыходзіў, пакутуючы ад смагі, і выгнаннікаў, што хавалі цябе ноччу ў сваіх жытлах, ты выдаваў яшчэ да світання. Вораг, што злітаваўся над табою, трапіў у тваю пастку, а сябра, што ішоў з табою, ты прадаў, і тым, хто даваў табе любоў, ты адказваў пажадай».

І мовіў Чалавек у адказ: «І так рабіў я».

І закрыў Бог кнігу жыцця Чалавека, і сказаў: «Сапраўды кажу, у пекла дарога табе. Проста ў пекла твая дарога».

І ўскрыкнуў Чалавек: «Не будзе гэтага!»

І спытаў Бог Чалавека: «Чаму гэтага не будзе? Чаму ты думаеш, што не ў пекла табе дарога?»

«Бо ў пекле я жыў заўсёды», – адказаў Чалавек. І было маўчанне ў ДOME Суду.

І парушыў маўчанне Бог, і сказаў Чалавеку: «Бачу, што не магу Я адправіць цябе ў пекла. Сапраўды кажу, у рай дарога табе. Проста ў рай твая дарога».

І ўскрыкнуў Чалавек: «Не будзе гэтага!»

І спытаў Бог Чалавека: «Чаму гэтага не будзе? Чаму ты думаеш, што не ў рай табе дарога?»

«Бо ніколі і нідзе не мог уявіць я раю», – адказаў Чалавек.

І было маўчанне ў ДOME Суду.

Настаўнік мудрасці

Яшчэ ў дзяцінстве поўніла яго дасканалая веда пра Бога, а калі ён зрабіўся юнаком, многія святыя, як і некаторыя дабрадзеіныя жанчыны з вольнага горада яго маленства, узрушана дзівіліся глыбокай мудрасці яго адказаў.

І калі бацькі далі яму адзенне і пярсцёнак сталасці, ён пацалаваў іх, і пакінуў іх, і пайшоў у свет, каб гаварыць свету пра Бога, бо тады было шмат такіх, што не ведалі Бога, альбо ведалі Яго дрэнна, альбо хвалілі несапраўдных багоў, тых, што жывуць у гаях і ніяк не клапацяцца пра сваіх прыхільнікаў.

І павярнуўся ён тварам да сонца, і рушыў у падарожжа басанож, бо бачыў, што так ходзяць святыя, і нёс на пасе скураную кайстру і біклагу з абпаленае гліны.

І калі ішоў ён гасцінцам, яго напаўняла радасць дасканалае веды пра Бога, і ён нястомна ўзносіў Яму хвалу, і неўзабаве дасягнуў незнаёмых земляў, дзе было шмат гарадоў.

І прайшоў ён праз адзінаццаць гарадоў. І адны з тых гарадоў ляжалі ў далінах, другія месціліся на берагах вялікіх рэк, а іншыя стаялі на ўзвышшах. І ў кожным горадзе ён знаходзіў сабе вучня, што любіў яго і ішоў за ім, і вялікія натоўпы людзей з кожнага горада ішлі за ім, і веда пра Бога пашыралася па ўсёй той зямлі, і многія ўладары прынялі яе, а жрацы храмаў, дзе багомількі стоды, убачылі, як сплыла палова паднашэнняў, і калі пачалі яны гучна біць у свае бубны, амаль ніхто не прыйшоў да іх з павамі і з ахвярным мясам, як вялося ў гэтых землях раней.

І чым больш людзей ішло за ім, і чым большым рабілася кола яго вучняў, тым хутчэй расла яго скруха. І не ведаў ён, чаму скруха яго бязмежная, бо ўвесь час гаварыў ён пра Бога, поўны дасканалае веды пра Яго, якую Бог Сам даў яму.

Неяк пад вечар пакінуў ён адзінаццаты горад, што быў у Арменіі, і вучні яго і вялікая грамада людзей пайшлі за ім. І ўзышоў ён на гару, і сеў на камень, што ляжаў на гары, і сталі вучні вакол яго, і ўкланчыў натоўп у даліне.

І закрыў ён твар далонямі, і заплакаў, і запытаў сваё сэрца: «Як сталася так, што я поўны скрухі і страху, а кожны мой вучань – вораг, што прыходзіць апоўдні?» І сэрца мовіла ў адказ: «Бог напоўніў цябе дасканалаю ведаю пра Яго, а ты перадаў гэтую веда іншым. Найкаштоўнейшы скарб ты падзяліў і непашыты хітон разарваў на кавалкі. Той, хто раздае мудрасць, рабуе сябе самога. Ён падобны да таго, хто аддае сваё багацце рабаўніку. Ці ж Бог не мудрэйшы за цябе? Хто ты такі, каб раздаваць таямніцу, якую раскрыў табе Бог? Калісьці я было багатым, а ты пазбавіў мяне багацця. Калісьці я бачыла Бога, а ты схаваў Яго ад мяне».

І ён зноў заплакаў, бо ведаў, што сэрца сказала яму праўду, што аддаў ён іншым дасканалую веда пра Бога і зрабіўся падобным да таго, хто чапляецца за Боскі падол, і чым больш тых, хто верыць у яго, тым меншая яго вера.

І сказаў ён сабе: «Я не буду больш гаварыць пра Бога. Той, хто раздае мудрасць, сам сябе рабуе».

І праз колькі гадзінаў вучні ягоныя падышлі да яго, нізка схіліся й мовілі: «Настаўніча, скажы нам пра Бога, бо маеш дасканалую веда пра Яго, і ніхто, апроч цябе, не валодае ёю».

І мовіў ён ім у адказ: «Я буду гаварыць вам пра ўсё, што ёсць у нябёсах і на зямлі, але пра Бога я не буду гаварыць вам. Ні цяпер, ні пасля не буду я гаварыць вам пра Бога».

І ўгневання, сказалі яны яму: «Ты прывёў нас у пустэльнію, каб мы слухалі цябе. Ты хочаш пакінуць неспатоленымі ўсіх, каго сабраў, каб ішлі за табой?»

І мовіў ён ім у адказ: «Я не буду гаварыць вам пра Бога».

І сказаў яму натоўп, наракаючы: «Ты прывёў нас у пустэльнію і не наталіў нас. Гавары нам пра Бога, прынясі нам спатолу».

Але ён не адказаў нічога, бо ведаў, што калі будзе гаварыць ім пра Бога, то раздасць сваё багацце.

І вучні ягоныя пайшлі ад яго ў скрусе, і людзі вярнуліся ў свае дамы, а многія памерлі ў дарозе.

І застаўшыся сам, павярнуўся ён тварам да месяца, і рушыў у падарожжа, і ішоў, пакуль не мінула сем поўняў, і не размаўляў ні з кім, і нікому не адказваў. І калі мінула сёмая поўня, дайшоў ён да пустэльні, пустэльні Вялікай Ракі. І натрапіўшы на пячору, дзе некалі жытлаваў кентаўр, ён абраў яе сваім домам, і сплёў сабе кілім з трыснягу, каб спаць на ім, і зрабіўся пустэльнікам. І кожную хвіліну пустэльнік славіў Бога за тое, што мае яшчэ веда пра Яго і Ягоную дзівосную веліч.

Аднаго вечару, калі пустэльнік сядзеў ля пячоры, якую зрабіў сваім домам, заўважыў ён юнака са злосным і прыгожым тварам. Юнак праходзіў міма ў лахманах і з пустымі рукамі. Штовечар з пустымі рукамі юнак праходзіў міма, і штورانіцы ён вяртаўся, несучы з сабой пурпуру і перлы, бо гэта быў злодзей, што рабаваў гандлярскія караваны.

І пустэльнік глядзеў на яго, і шкадаваў яго, аднак нічога не казаў. Бо ведаў, што той, хто скажа хоць слова, страціць веру.

І аднае раніцы, калі юнак вяртаўся, несучы з сабой пурпуру і перлы, ён спыніўся, і насупіўся, і тупнуў нагой па пяску, і сказаў пустэльніку: «Чаму ты так глядзіш на мяне, калі я праходжу міма? Што такое бачу я ў тваіх вачах? Ніхто раней не глядзеў на мяне так. Церні і трывога мне позірк твой».

І пустэльнік мовіў яму ў адказ: «Тое, што бачыш ты ў маіх вачах, – шкадаванне. Шкадаваннем завецца тое, што глядзіць на цябе з маіх вачэй».

І юнак пагардліва засмяўся і злосна крыкнуў яму: «У мяне ёсць пурпура і перлы, у цябе ж няма нічога, апроч кіліма з трыснягу, каб спаць на ім. Як можаш ты шкадаваць мяне? Адкуль гэтае шкадаванне?»

«Я шкадую цябе, – адказаў пустэльнік, – бо ў цябе няма веды пра Бога».

«А ці каштоўная твая веда пра Бога?» – спытаў юнак і падышоў бліжэй да пячоры.

«Яна каштоўнейшая за ўсю пурпуру і перлы свету», – адказаў пустэльнік.

«І ў цябе яна ёсць?» – спытаў юнак і падышоў яшчэ бліжэй.

«Калісьці, – пачаў пустэльнік, – я меў дасканалую веда пра Бога. Аднак, неразважлівы, я аддаваў яе іншым і тым самым падзяліў яе. Але нават тая веда, якую я маю цяпер, даражэйшая мне за пурпуру і перлы».

І пачуўшы гэта, малады злодзей адкінуў прэч пурпуру і перлы, што нёс з сабой, і, дастаўшы вострую сталёвую шаблю, сказаў пустэльніку: «Зараз жа аддай мне веда пра Бога, альбо, клянуся, я заб'ю цябе! Бо чаму б не забіць мне таго, чый скарб большы за мой?»

І пустэльнік паціснуў плячыма, і сказаў: «Ці не лепей будзе мне пайсці ў далёкія палацы Бога і славіць Яго, чым жыць у гэтым свеце, не маючы веды пра Яго? Забі мяне, калі хочаш, але не аддам я табе веды пра Бога».

І малады злодзей уклечыў і пачаў маліць яго, аднак пустэльнік не стаў гаварыць з ім пра Бога, і не аддаў яму свайго скарбу, і злодзей падняўся і сказаў яму: «Хай будзе як хочаш. Я ж пайду ў Горад Сямі Грахоў, што за тры дні дарогі адсюль, і за маю пурпуру атрымаю я там асалоду, і за перлы мае куплю спатолю».

І падняў ён пурпуру і перлы, і пайшоў хуткім крокам.

І пустэльнік закрычаў да яго, і пайшоў за ім, і маліў яго. Тры дні ішоў ён за маладым злодзеям і заклікаў вярнуцца і не ўваходзіць у Горад Сямі Грахоў.

І час ад часу малады злодзей паварочваўся да пустэльніка, і клікаў яго, і казаў: «Ці аддасі ты мне веда пра Бога, каштоўнейшую за пурпуру і перлы? Як аддасі – не буду ўваходзіць у горад».

І нязменна пустэльнік адказваў яму: «Усё, што маю, дам табе, сабе пакінуўшы толькі адно, бо не дазволена мне аддаваць гэта».

І на зыходзе трэцяга дня наблізіліся яны да ярка-чырвонае брамы Горада Сямі Грахоў. І смех людскі даносіўся з горада.

І малады злодзей засмяяўся, і скіраваўся да брамы, каб увайсці. І як толькі пагрукаў ён у браму, пустэльнік пабег наперад, і ўхапіўся за прыпол яго адзення, і сказаў: «Выцягні рукі, і абдымі мяне, і прыцісні вуха да маіх вуснаў. Я дам табе тое, што засталася ў мяне ад веды пра Бога».

І малады злодзей спыніўся.

І тады пустэльнік аддаў яму веду пра Бога, і апусціўся на зямлю, і заплакаў, і густая цемрадзь схавала ад яго горад і маладога злодзея так, што болей не было іх бачна.

І лежачы і плачучы, пазнаў ён Таго, Хто стаяў перад ім, і ў Таго, Хто стаяў перад ім, ногі былі з медзі, а валасы былі як мяккі кужаль. І падняў Ён пустэльніка, і сказаў яму: «Раней меў ты дасканалую веду пра Бога. Цяпер будзеш мець дасканалую любоў Бога. Дык навошта ты плачаш?» І пацалаваў яго.

Пераклад з ангельскай

Саламея П'еса ў адной дзеі

Майму сябру П'еру Луі

Дзейныя асобы:

ІРАД АНТЫПА, *тэтрарх** Іўдзеі

ІЯКАНААН, *прарок*

Малады сірыец, *капітан варты*

ТЫГЕЛІН, *малады рымлянін Кападакіец**

Нубіец* Першы салдат Другі салдат Паж Ірадыяды

Габрэі, *назарацяне** і іншыя Раб

Нааман, *кат*

ІРАДЫЯДА, *жонка тэтрарха*

САЛАМЕЯ*, *дачка Ірадыяды*

Рабыні Саламеі

Сцэна ўяўляе вялікую галерэю ў палацы Ірада, якая выходзіць у бяседную залу. Салдаты абаперліся на край балкона. Справа – вялізная лесвіца.

Злева, у глыбіні сцэны, – стары калодзеж са сценкамі з пазелянелае бронзы. Сцеіць поўня.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Якая прыгожая сёння царэўна Саламея!

ПАЖ ІРАДЫЯДЫ. Зірніце на поўню. Якая яна дзіўная... Яна нібы твар жанчыны, што ўстала з магілы і шукае мёртвых.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Вельмі дзіўная. Яна нібы маленькая царэўна, ахутаная жоўтым флё-рам. Яе срэбныя ногі падобныя да белых галубкоў. Яна быццам танчыць.

ПАЖ ІРАДЫЯДЫ. Яна як мёртвая жанчына. Яна рухаецца так павольна...

З бяседнай залы чуецца гоман.

ПЕРШЫ САЛДАТ. Які вэрхал! Што за дзікія звяры там выюць?

ДРУГІ САЛДАТ. Габрэі. Яны заўжды так. Спрачаюцца пра сваю веру.

ПЕРШЫ САЛДАТ. Нашто яны пра яе спрачаюцца?

ДРУГІ САЛДАТ. Не ведаю. Яны заўсёды так робяць... Фарысеі, напрыклад, сцвярджаюць, што анёлы ёсць, а садукеі* кажуць, што анёлаў няма.

ПЕРШЫ САЛДАТ. Мне здаецца, вельмі бязглузда пра такое спрачацца.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Якая прыгожая сёння царэўна Саламея!

ПАЖ ІРАДЫЯДЫ. Ты ўвесь час глядзіш на яе. Ты глядзіш на яе занадта часта. Не трэба так глядзець на людзей. Гэта можа дрэнна скончыцца.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Яна вельмі прыгожая сёння.

ПЕРШЫ САЛДАТ. У тэтрарха змрочны твар.

ДРУГІ САЛДАТ. Так, змрочны.

ПЕРШЫ САЛДАТ. Ён на штосьці глядзіць.

ДРУГІ САЛДАТ. Ён на кагосьці глядзіць.

ПЕРШЫ САЛДАТ. На каго?

ДРУГІ САЛДАТ. Не ведаю.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Якая царэўна бледная! Ніколі не бачыў яе такою бледнай! Яна падобная да адбітку белай ружы ў срэбным люстры.

ПАЖ ІРАДЫЯДЫ. Не трэба глядзець на яе. Ты пазіраеш на яе занадта часта!

ПЕРШЫ САЛДАТ. Ірадыяда налівае пітво тэтрарху.

КАПАДАКІЕЦ. Гэта царыца Ірадыяда вунь там, у чорнай мітры з безліччу перлінаў, з валасамі, што адліваюць сінечаю?

ПЕРШЫ САЛДАТ. Так, гэта Ірадыяда. Жонка тэтрарха.

ДРУГІ САЛДАТ. Тэтрарх надта любіць віно. Ён апантаны вінамі трох гатункаў. Першы – з Самафракійскай выспы, гэтае віно пурпуруе, як мантыя кесара.

КАПАДАКІЕЦ. Ніколі не бачыў кесара.

ДРУГІ САЛДАТ. Другі гатунак – з аднаго кіпрскага горада, гэтае віно жоўтае, нібы з золата.

КАПАДАКІЕЦ. Вельмі люблю золата.

ДРУГІ САЛДАТ. А трэці гатунак – віно сіцылійскае. Яно чырвонае, нібы кроў.

НУБІЕЦ. Багі маёй краіны вельмі любяць кроў. Двойчы на год мы прыносім ім у ахвяру юнакоў і цнатлівых дзяўчат, пяцьдзясят юнакоў і пяцьдзясят дзяўчат. Але гэтага, здаецца, мала, бо багі вельмі жорсткія да нас.

КАПАДАКІЕЦ. У маёй краіне цяпер няма багоў, рымляне выгналі іх. Некаторыя кажуць, што яны схаваліся ў гарах, але я не веру. Я сам прабавіў тры ночы ў гарах, шукаючы іх паўсюль. Урэшце я пачаў клікаць іх па імёнах, а яны не з'явіліся. Думаю, яны памерлі.

ПЕРШЫ САЛДАТ. Габрэі шануюць бога, якога немагчыма пабачыць.

КАПАДАКІЕЦ. Гэтага я зразумець не магу.

ПЕРШЫ САЛДАТ. Зрэшты, яны вераць толькі ў тое, што немагчыма пабачыць.

КАПАДАКІЕЦ. Гэта ўжо зусім бязглузда, як на мяне.

ГОЛАС ІЯКАНААНА. Ідзе за мною мацнейшы за мяне, і я не варты нават развязаць пасак абутку ягонага*. Калі ён прыйдзе, узрадуецца пустая зямля. Яна зацвіце лілеяй*. Вочы сляпых убачаць святло дня, вушы глухіх адкрыюцца...*. Немаўля адшукае цмокавы логвішчы, і возьме ільвоў за грывы, і павядзе за сабою*.

ДРУГІ САЛДАТ. Скажы, каб ён змоўк. Ён заўсёды гаворыць нейкія глупствы.

ПЕРШЫ САЛДАТ. О не, гэта святы чалавек, да таго ж ён вельмі рахманы. Кожны дзень я прыношу яму ежу, і ён заўжды дзякуе мне.

КАПАДАКІЕЦ. Хто гэта?

ПЕРШЫ САЛДАТ. Прарок.

КАПАДАКІЕЦ. Як яго зваць?

ПЕРШЫ САЛДАТ. Іяканаан.

КАПАДАКІЕЦ. Адкуль ён прыйшоў?

ПЕРШЫ САЛДАТ. З пустэльні, дзе карміўся акрыдамі* і дзікім мёдам. Ён меў вопратку з вярблюджага воласу і скураны пас на паясніцы. Ягонае аблічча было вельмі суровае. Вялікі натоўп ішоў за ім. У яго нават былі вучні.

КАПАДАКІЕЦ. Пра што ён гаворыць?

ПЕРШЫ САЛДАТ. Мы ніколі не ведаем. Часам ён гаворыць жудасці, але зразумець яго немагчыма.

КАПАДАКІЕЦ. Можна яго пабачыць?

ПЕРШЫ САЛДАТ. Не. Тэтрарх не дазваляе.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Царэўна схавала твар за веерам. Яе маленькія белыя рукі трапечацца, як галубы, што ляцяць да свайго дамка. Яны падобныя да белых матылькоў. Яны зусім як белыя матылькі.

ПАЖ ІРАДЫЯДЫ. Ды што ж ты робіш? Навошта глядзіш на яе? Не трэба на яе глядзець... Гэта можа дрэнна скончыцца.

КАПАДАКІЕЦ (паказваючы на калодзеж). Якая дзіўная вязніца!

ДРУГІ САЛДАТ. Гэта стары калодзеж.

КАПАДАКІЕЦ. Стары калодзеж? Гэта ж вельмі шкодзіць здароўю.

ДРУГІ САЛДАТ. О не. Да прыкладу, брат тэтрарха, ягоны старэйшы брат, першы муж царыцы Ірадыяды, праседзеў там дванаццаць гадоў і не памёр. Урэшце давялося яго задушыць.

КАПАДАКІЕЦ. Задушыць? І хто ж насмеліўся зрабіць гэта?

ДРУГІ САЛДАТ (*паказваючы на ката, вялікага мурьіна*). Ён, Нааман.

КАПАДАКІЕЦ. І ён не збаяўся?

ДРУГІ САЛДАТ. О не. Тэтрарх паслаў яму пярсцёнак.

КАПАДАКІЕЦ. Які пярсцёнак?

ДРУГІ САЛДАТ. Пярсцёнак смерці. Таму і не збаяўся.

КАПАДАКІЕЦ. Аднак гэта жакліва – задушыць цара.

ДРУГІ САЛДАТ. Чаму? У цара такая ж шыя, як у астатніх.

КАПАДАКІЕЦ. Мне здаецца, гэта жакліва.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Царэўна ўстае! Яна падымаецца з-за стала! Які ў яе маркотны твар! О, яна ідзе сюды! Так, яна ідзе да нас. Якая яна бледная... Ніколі не бачыў яе такою бледнаю...

ПАЖ ІРАДЫЯДЫ. Не глядзі на яе. Малю цябе, не глядзі на яе.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Яна нібы голуб, што заблукаў у небе... быццам нарцыс, што дрыжыць на ветры... Яна падобная да срэбнае кветкі.

Уваходзіць Саламея.

САЛАМЕЯ. Я там не застануся. Я не магу застацца. Чаму тэтрарх увесь час пазірае на мяне сваімі кратовымі вачыма з-пад дрыготкіх павекаў?.. Дзіўна, што муж мае маці так на мяне глядзіць. Не ведаю, што гэта значыць. Зрэшты... не, ведаю...

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Вы пакінулі баль, царэўна?

САЛАМЕЯ. Якое свежае тут паветра! Урэшце можна ўздыхнуць! Там, унутры, габрэі з Ерусаліма, што сварацца праз свае бязглуздыя абрады, і варвары, што ўсё п'юць, заліваючы горла віном, і грэкі са Смірны* з нафарбаванымі вачыма, нарумяненымі шчокамі й завітымі валасамі, і егіпцяне, маўклівыя, хітрыя, з пазногцямі бы з нефрыту, у рудых строях, і рымляне, грубыя, нязграбныя непрыстойнікі. О! Як я ненавіджу рымлянаў! Плебеі, што прыкідваюцца высакароднымі.

МАЛАДЫ СІРЫЕЦ. Вы не хочаце сесці, царэўна?

ПАЖ ІРАДЫЯДЫ. Навошта з ёй гаварыць? Навошта глядзець на яе?.. О, гэта дрэнна скончыцца...

САЛАМЕЯ. Як прыемна глядзець на поўню! Яна падобная да грошыка. Яна нібыта маленькая срэбная кветка. Яна халодная і беззаганная, гэтая поўня... Я ўпэўненая, што яна цнатлівая. Гэта прыгажосць цноты... Так, яна цнатлівая. Яна ніколі не ведала ганьбы. Яна не аддавалася мужчынам, у адрозненне ад іншых багіняў.

ГОЛАС ІЯКАНААНА. Ён прыйшоў, Уладар! Ён прыйшоў, Сын Чалавечы! Кентаўры схаваліся ў рэках, а сірэны пакінулі плыні і спяць пад лісцём у лясах.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.